

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA

WPROWADZAJĄCA W ŻYCIE
LITURGIĘ GODZIN UCHWALONĄ DEKRETEM
DRUGIEGO SOBORU WATYKAŃSKIEGO

PAWEŁ BISKUP

SŁUGA SŁUG BOŻYCH
NA WIECZNĄ RZECZY PAMIĄTKĘ

PIEŚŃ CHWAŁY, rozbrzmiewającą w niebie przez całą wieczność i wprowadzoną na to nasze ziemskie wygnanie przez Jezusa Chrystusa, Najwyższego Kapłana, podejmuje Kościół od tyłu już wieków w sposób stały i wierny, nadając jej wspaniałe i różnorodne formy.

Liturgia Godzin rozwijała się stopniowo. Była przede wszystkim modlitwą Kościoła lokalnego, sprawowaną w określonych godzinach i miejscach na to przeznaczonych pod przewodnictwem kapłana. A chociaż Eucharystia stanowi centrum kultu Bożego, to jednak modlitwa ta była nieodzownym jej dopełnieniem, dzięki któremu ta Ofiara przenikała i obejmowała wszystkie godziny życia ludzkiego.

Księga oficjum wzbogacona w ciągu wieków licznymi dodatkami stała się odpowiednim narzędziem świętej czynności, dla której była przeznaczona. Ponieważ jednak z biegiem czasu wprowadzano znaczne zmiany dotyczące sposobu odprawiania, do czego należy również zaliczyć prywatne odmawianie oficjum, nic dziwnego, że księga ta, często nazywana

brewiarzem, była dostosowywana do różnorodnych form, które niejednokrotnie dotyczyły samej struktury tej modlitwy.

Sobór Trydencki nie mógł z powodu trudnych czasów dokonać reformy brewiarza, dlatego przekazał tę sprawę Stolicy Apostolskiej. Poprzednik nasz, św. Pius V, opublikował *Brewiarz Rzymski* w roku 1568. Dzieło to, czyniąc zadość powszechnym oczekiwaniom, przyniosło przede wszystkim jednolitość modlitwy kanonicznej Kościoła łacińskiego, która w owych czasach prawie nie istniała.

Dalszej odnowy w następnych wiekach dokonali papieże: Sykstus V, Klemens VIII, Urban VIII, Klemens XI i inni.

Papież św. Pius X polecił opracować nowy brewiarz, który ukazał się w roku 1911. Przywrócono w nim starodawny zwyczaj odmawiania 150 psalmów w ciągu jednego tygodnia. Zastosowano również nowy układ psalmów, unikając ich powtarzania. W oficjach Świętych pozwolono posługiwać się psalmami z dnia powszedniego i czytaniem biblijnymi danego okresu. Ponadto oficjum niedzielne otrzymało tak wysoką rangę i objętość, że w większości wypadków przeważało nad świętami ku czci Świętych.

Następnie odnowę całej liturgii podjął Papież Pius XII. Pozwolił on na posługiwanie się tak w publicznym, jak i prywatnym odmawianiu nowym tłumaczeniem psalterza, dokonany przez Papieski Instytut Biblijny. Ponadto Papież ten polecił powołanemu przez siebie w roku 1947 specjalnemu zespołowi, aby rozpatrzył sprawę reformy brewiarza. Począwszy od roku 1955, rozsyłano do wszystkich biskupów kwes-

tionariusz dotyczący tej sprawy. Owoce tego wysiłku i zapobiegliwości ujawniły się w dekreście wydanym dnia 23 marca 1955 roku, wprowadzającym uproszczenia rubryk i przepisów, oraz w normach, które Jan XXIII ustalił odnośnie do brewiarza w Kodeksie Rubryk wydanym w roku 1960.

Papież Jan XXIII dokonał tylko częściowo dzieła odnowy liturgii, ale zdawał sobie sprawę z tego, że zasady, na których powinna się ona oprzeć, wymagają dalszych i głębszych poszukiwań. Dzieło to zlecił zwołanemu przez siebie w tym czasie Powszechnemu Soborowi Watykańskiemu II. Sobór z wielkim wyczuciem, dogłębnie i trafnie omówił całość zagadnień związanych z liturgią, a szczególnie problem modlitwy uświęcającej czas. Jest to wypadek prawie nie spotykany w całej historii Kościoła.

My zaś zatroszczyliśmy się jeszcze w czasie trwania Soboru Watykańskiego, by natychmiast po ogłoszeniu Konstytucji o liturgii świętej wprowadzono w życie jej postanowienia.

Powołaliśmy w tym celu Radę do wykonania Konstytucji o liturgii świętej, a w jej łonie specjalną komisję. Po siedmiu latach wytrwałej i pilnej pracy przy pomocy uczonych oraz doświadczonych liturgistów, teologów, duszpasterzy i znawców życia duchowego powyższa komisja przygotowała nową *Liturgię Godzin*.

Zasady i struktura tego dzieła, jak również poszczególne jego części, po zasięgnięciu opinii biskupów całego Kościoła, licznych duszpasterzy, zakonników i świeckich, otrzymały aprobatę wspomnianej Rady oraz zwołanego w roku 1967 Synodu Biskupów.

Pożyteczne będzie szczegółowo przedstawić i uzasadnić nowy układ *Liturgii Godzin*.

1. Zgodnie z postanowieniem konstytucji *Sacro-sanctum Concilium* wzięto pod uwagę obecne warunki pracy duszpasterskiej kapłanów.

Liturgia Godzin jest modlitwą całego Ludu Bożego; ułożono ją więc w ten sposób, by mogli w niej uczestniczyć nie tylko duchowni, ale także osoby zakonne oraz wierni świeccy. Uwzględniono również sytuację i życzenia ludzi różnego stanu, wprowadzając rozmaite formy odprawiania oficjum. Dzięki temu modlitwa ta może być dostosowana do potrzeb i warunków różnorodnych wspólnot uczestniczących w *Liturgii Godzin*.

2. Ponieważ *Liturgia Godzin* ma na celu uświęcenie dnia, jej układ został tak odnowiony, by Godziny kanoniczne dały się łatwiej uzgodnić z rzeczywistymi godzinami doby i odpowiadały warunkom życia współczesnych ludzi.

Z tego powodu zniesiono Prymę. Podkreślono natomiast znaczenie Jutrzni i Nieszporów jako modlitwy porannej i wieczornej, na tych bowiem dwóch Godzinach, jakby na zawiasach, opiera się całe oficjum. Godzina czytań zachowuje swój charakter godziny nocnej dla tych, którzy ją odprawiają jako wigilię, czyli czuwanie. Można ją jednak dostosować do każdej pory dnia. Modlitwę w ciągu dnia ułożono w ten sposób, by odmawiając ją przed południem, w południe czy po południu, można ją było dostosować do odpowiedniej godziny dnia, nie opuszczając żadnego psalmu z cyklu obejmującego cztery tygodnie.

3. Aby przy sprawowaniu oficjum myśl i słowa łatwiej się zgadzały, a *Liturgia Godzin* stała się rzeczywiście „źródłem pobożności i pożywieniem dla modlitwy osobistej”¹, w odnowionej liturgii ujęto nieco z ciężaru codziennego obowiązku. Wprowadzono natomiast większą różnorodność tekstów oraz nagłówki psalmów, antyfony, modlitwy oparte na motywach psalmu i zalecane chwile milczenia. Wszystko to ma się stać pomocą w rozważaniu psalmów.

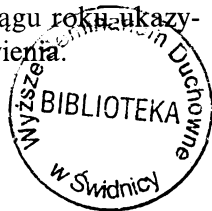
4. Zgodnie z postanowieniem Soboru² zniesiono tygodniowy układ psalterza, a psalmy rozłożono na cztery tygodnie. Przyjęto też nowe tłumaczenie łacińskie przygotowane przez komisję przez Nas powołaną, zajmującą się nowym wydaniem Wulgaty. W obecnym układzie psalterza pominięto niektóre psalmy oraz poszczególne wersety ze względu na trudności mogące powstać przy odmawianiu w języku narodowym. W Jutrzni zastosowano większy wybór pieśni zaczerpniętych ze Starego Testamentu, aby w ten sposób wzbogacić duchowo tę Godzinę. Także Nieszpory przyozdobiono jakby klejnotami przez wprowadzenie pieśni z Nowego Testamentu.

5. W nowym układzie czytań biblijnych szerzej otwarto skarbiec słowa Bożego. Układ ten tak został pomyślany, aby zachodziła zgodność między nimi a czytaniem Mszy św.

Powyższe czytania stanowią pewną całość i zostały dobrane w ten sposób, by w ciągu roku wykazywały główne momenty dziejów zbawienia.

¹ KL 90.

² Tamże, 91.

6. Zgodnie z normami ustalonymi przez Sobór Powszechny, codzienne czytania z dzieł Ojców Kościoła i pisarzy kościelnych zostały odnowione przez wprowadzenie najbardziej wartościowych wyjątków z ich pism. Ponadto, mając na uwadze szersze udostępnienie skarbów duchowych zawartych w pismach tych autorów, przygotowuje się drugi lekcjonarz, który będzie mógł być używany według uznania. Pozwoli to na uzyskanie obfitszych korzyści duchowych.

7. Z tekstów zawartych w księdze *Liturgii Godzin* usunięto wszystko, co jest niezgodne z prawdą historyczną. Dotyczy to przede wszystkim czytań hagiograficznych, które tak zostały odnowione, by ukazywały na pierwszym miejscu sylwetkę duchową poszczególnych Świętych oraz ich wpływ na życie Kościoła.

8. W Jutrzni umieszczono prośby. Ich celem jest uświęcenie rozpoczynającego się dnia wraz z jego pracami. Nieszpory zaś zawierają krótkie błagania ułożone na wzór modlitwy powszechnej.

Po tych prośbach następuje Modlitwa Pańska, odmawiana także w Mszy św. Przywrócono przez to w naszych czasach pierwotny zwyczaj chrześcijański odmawiania tej modlitwy trzy razy w ciągu dnia.

Kiedy więc dokonano odnowy i całkowitej reformy modlitwy Kościoła, nawiązując przy tym do dawnej tradycji oraz uwzględniając potrzeby naszych czasów, jest rzeczą całkowicie słuszną i pożądaną, by ta właśnie modlitwa przeniknęła do głębi wszelką modlitwę chrześcijańską, ożywiła ją, była jej siłą kierowniczą, znajdowała w niej swój wyraz i stała

się skutecznym pokarmem duchowego życia Ludu Bożego.

Jesteśmy więc głęboko przekonani, że znów odżyje przeświadczenie o potrzebie nieustannej modlitwy³, którą Jezus Chrystus nakazał swojemu Kościołowi. Właśnie księga *Liturgii Godzin*, podzielona na odpowiednie okresy, podtrzymuje i wspomaga tę modlitwę. Sama zaś modlitwa liturgiczna, zwłaszcza wtedy gdy gromadzi jakąś wspólnotę, wyraża prawdziwą naturę modlącego się Kościoła i staje się rzeczywistym jego znakiem.

Modlitwa chrześcijańska jest nade wszystko modlitwą całej społeczności ludzkiej, którą Chrystus łączy z sobą⁴. Mają w niej udział poszczególni jej uczestnicy, a jednocześnie jest ona modlitwą całego Ciała; jest głosem umiłowanej Oblubienicy Chrystusowej, wypowiadającym pragnienia i prośby ludu chrześcijańskiego, a także błagania o zaspokojenie potrzeb wszystkich ludzi.

Jedność tej modlitwy płynie z Serca Chrystusa. „Pragnął bowiem nasz Odkupiciel, by życie, które rozpoczął w swym ziemskim ciele przez modlitwy i ofiarę, przetrwało przez wieki w Jego Ciele Mistycznym, czyli w Kościele”⁵. W ten sposób modlitwa Kościoła staje się „modlitwą, w której Chrystus wraz ze swoim Ciałem zwraca się do Ojca”⁶. Gdy więc odprawiamy oficjum, rozpoznajemy nasze głosy w głosie Chrystusa, a Jego głos w naszych głosach⁷.

³ Por. Łk 18, 1; 21, 36; 1 Tes 5, 17; Ef 6, 18.

⁴ Por. KL 83.

⁵ Pius XII, encyklika *Mediator Dei*, 20 listopada 1947, nr 2.

⁶ KL 84.

⁷ Por. św. Augustyn, *Enarrationes in Psalmos*, Ps 85, nr 1 (Komentarz do Ps 85): CCL 39.

Dla lepszego jednak uwidocznienia wspomnianego charakteru naszej modlitwy potrzeba, by we wszystkich odżyło „serdeczne i żywe umiłowanie Pisma świętego”⁸, którym tchnie *Liturgia Godzin*. Pismo święte ma się istotnie stać głównym źródłem każdej modlitwy chrześcijańskiej. Trzeba zwłaszcza, by Lud Boży umiłował na nowo modlitwę psalmów, które wciąż głoszą i przedstawiają działanie Boże w historii zbawienia. Stanie się to tym bardziej osiągalne, gdy sami duchowni będą mieli głębsze zrozumienie psalmów według tego znaczenia, jakie im nadaje liturgia, i przez odpowiednią katechezę przekażą je wszystkim wiernym. Szersze udostępnienie tekstów Pisma świętego nie tylko we Mszy, lecz również w odnowionej *Liturgii Godzin*, będzie dla wiernych stałym przypomnieniem dziejów zbawienia oraz ich skutecznego wpływu na życie ludzkie.

Ponieważ życie Chrystusa w Jego Ciele Mistycznym udoskonala i uszlachetnia życie osobiste każdego chrześcijanina, należy wykluczyć jakikolwiek rozdźwięk między modlitwą Kościoła a modlitwą osobistą. Trzeba też, by coraz bardziej wzmacniały się i pogłębiały powiązania zachodzące między jedną i drugą modlitwą. Modlitwa osobista powinna czerpać obfity pokarm z czytań, psalmów oraz innych części *Liturgii Godzin*. Odprawianie oficjum należy w miarę możliwości dostosować do potrzeb żywej i osobistej modlitwy. W tym celu, jak to powiedziano w Ogólnym wprowadzeniu do *Liturgii Godzin*, należy dobrać taki sposób jej sprawowania, który najlepiej odpowiada duchowym potrzebom jej uczest-

⁸ KL 24.

ników. Kiedy modlitwa liturgiczna staje się rzeczywiście modlitwą osobistą, wtedy również bardziej się ujawniają więzy łączące liturgię z całym życiem chrześcijańskim. Jest ono bowiem poprzez dnie i noce jakby ciągłą liturgią, służbą w umiłowaniu Boga i bliźnich, udziałem w dziele Chrystusa, który swoim życiem i ofiarą uświęcił życie wszystkich ludzi.

Liturgia Godzin wyraża tę najgłębszą istotę życia chrześcijańskiego i dopomaga w jej urzeczywistnieniu. Dlatego modlitwa uświęcenia dnia jest przeznaczona dla wszystkich, a więc także i dla tych, którzy nie są zobowiązani prawem do jej odmawiania. Ci zaś, którym Kościół nakazał sprawowanie *Liturgii Godzin*, niech pobożnie i w całości ją odprowadzają, starając się w miarę możliwości zachować zgodność Godzin oficjum z godzinami dnia. Dotyczy to zwłaszcza Jutrznii i Nieszporów.

Kapłani przez przyjęte święcenia upodobnili się w sposób szczególny do Chrystusa Kapłana, ci zaś, którzy złożyli śluby zakonne, zostali specjalnie poświęceni na służbę Boga i Kościoła. Nie tylko więc moc prawnego nakazu, ale i względy duszpasterskie oraz korzyści dla życia duchowego powinny ich skłaniać do spełniania tego obowiązku. Przede wszystkim bowiem należy sobie życzyć, by publiczna modlitwa Kościoła była owocem odnowy duchowej i zrozumienia wewnętrznej natury Ciała Kościoła, bo jest on w swej istocie i na wzór Chrystusa Kościołem modlącym się. Niech więc dzięki nowej księdze *Liturgii Godzin*, którą obecnie Naszą Apostolską powagą zatwierdzamy i ogłaszamy, jeszcze wspanialej i piękniej rozbrzmiewa chwała Boża w Kościele współczesnym. Niech się łączy z tą chwałą, którą święci i anio-

łowie wyśpiewują w niebie; niech się godnie rozwija poprzez dni ziemskiego wygnania, wychodząc naprzeciw pełni uwielbienia składanego w wieczności „Siedzącemu na tronie i Barankowi”⁹.

Zarządzamy, by nowa *Liturgia Godzin* weszła w użycie od chwili jej wydania. Konferencje Episkopatów mają się zatroszczyć o wydanie tej księgi w językach narodowych. Po zatwierdzeniu przez Stolicę Apostołską Konferencje Episkopatów określą datę, od której ta *Liturgia Godzin* będzie mogła lub powinna być używana w całości albo w części. Natomiast od dnia wejścia w użycie tłumaczenia w języku narodowym, także i tych, którzy się posługują językiem łacińskim w oficjum, będzie obowiązywać wyłącznie stosowanie odnowionej *Liturgii Godzin*.

Jednakże wszyscy, którzy z powodu podeszłego wieku lub innych szczególnych przyczyn doznają poważnych trudności w przyjęciu odnowionej *Liturgii Godzin*, mogą za zgodą swego ordynariusza zachować *Brewiarz Rzymski* w całości albo częściowo, ale tylko w odmawianiu prywatnym.

Chcemy, aby te Nasze postanowienia i zarządzenia zachowały teraz i na przyszłość swoją moc prawną, bez względu na przeciwne im konstytucje i zarządzenia wydane przez Naszych Poprzedników oraz wszelkie inne rozporządzenia, nawet i te, które godne by były specjalnej wzmianki i odwołania.

Dan w Rzymie, u Świętego Piotra, dnia 1 listopada 1970 roku, w uroczystość Wszystkich Świętych, ósmego roku Naszego Pontyfikatu.

PAPIEŻ PAWEŁ VI

⁹ Por. Ap 5, 13.